

Иван Славейков – „бакалавър на Изкуствата” от Робърт колеж
/Цариград/

/публикация X от цикъла „Строители и ревнителите от класните школи през Възраждането във Враца”/

Темата за учебното дело е един от основните въпроси, разглеждан от врачани във всички техни публикации през 70-те г. на 19 век. Наред с нея присъстват и материали, посветени на църковния въпрос, политическите борби, събитията около Ботевата чета, както и критични бележки за турските изстъпления. През тези смутни години борбите на врачани за национално самосъзнание и политическа свобода били на преден план.

През м. октомври 1872 г. врачанските джелепи се срещнали с Петко Рачов Славейков и сина му Иван Славейков. Договорили се взаимно Иван Славейков да постъпи като учител във Враца. Славейков постъпва във Възнесенското училище през 1872 г. Едва 19 годишен младият талант е със сериозни за времето си школовка и опит. Владее 4 чужди езика – английски, френски, руски и турски. През 1864 г. завършва английския колеж на о-в Малта, а впоследствие през периода 1865-1871 г. в Робърт колеж /Цариград/ получава диплом „бакалавър на изкуствата”. Пет години по-късно преподавателската страст отново го връща в престижния колеж.

През периода, прекаран във Вознесенското училище, той се захваща с цялостната реформа на обучението във Враца, залагайки на Звучната метода. Новите моменти в учителската му практика са свързани с въвеждането на черната дъска и премахване на телесните наказания.

С неговата личност се свързва и предложението за обединение на всички съществуващи училища в града под единно и общо ръководство и програма. Това сложило край на кварталните училища, сред които имало сериозно отстъпление и се приравнявали със статуса на килийните училища от началото на 19 век. Подобна реорганизация способства за напредъка на учебното дело във Враца. Системата на практика била уеднаквена за целия град и според нея, Възнесенското училище станало Главно–класно училище, а останалите две - начални. Начинаещите ученици влизали в т.н. „предуготвително” взаимно училище. В него изучавали писане на букви, цифри, начален прочит на роден език и

чистописане, т.е. краснопис. През 1873 г. учениците били разделени в първи и втори клас, а на следващата година се оформил и трети клас. Най-добре подготвените влизали в Главното училище /Вознесенското/, където учениците пак били разделени на два класа. Основно изучаваните предмети били граматиката и аритметиката. Новата структура изисквала и предметна диференциация на учителите. Иван Славейков бил Главен учител с помощник Христо Даскалов - негов съгражданин и учител, а в останалите училища и класове, преподавали – Симеон Подбалкански, Иван Керечката, Мишон Тодоров, Иванчо Индрифето и Димитър Мехлемов.

Дописка от 15 май 1875 г. в Цариградския вестник „Напредък“ на Иван Славейков свидетелства за тържественото честване на Денят на светите братя, равноапостолите Кирил и Методий – създатели на славянската писменост. Статията засяга и проблема с незадоволителното състояние на училищата в града до неговото идване и нуждата от спешни промени. Загатвайки за безспорния си публицистичен талант във в. „Напредък“ от 30 август 1875 г. той се прекланя пред омайните красоти на Врачанския балкан и отправя съкровени слова за Родината: „...О, колко и колко е хубаво нашето Отечество... Как природата го е обсипала с най-богати дарове на своето съкровище, как Бог го е благословил с най-голямата щедрост на своята ръка... Дали е рай тя за българите?... Каква разлика между тази весела природа и този окаян народ, който я населява... в най-плодородните и най-богатите полета живеят в скудност най-посърналите, най-обезсърчените и най-бедните населения... Кога? Кога ще огрее слънцето на науката и над нашия народ?”

Иван Славейков сътрудничи и на чуждестранните вестници и осведомява европейската общественост за зверствата в България при потушаване на Априлското въстание. След Освобождението /1877-78г./ той развива многообразна общественно-политическа дейност. Последователен русофил, той е убеден привърженик на Либералната, а по-късно на Демократическата партия на Петко Каравелов. Това определено му спечелва негативното отношение на Стамболов, който го преследва. През 1885-1886 г. е кмет на София и народен представител от 1886-1901 г. В изборите за II ОНС той е избран за народен представител от Староселска околия на Врачански окръг, но си подава оставката поради разминаване в условията за изискуемата възраст. През 1884 г. е предложен от Каменополската околия, но не му достигат гласовете.

Просветник, политик, изявен общественик и читалищен деец, Иван Славейков умира в София на 24 април 1901 г.

Красимир Григоров – зав. отдел „Възраждане”, РИМ-Враца

РИМ-ВРАЦА